

Rosendalsgymnasiet
753 75 Uppsala
olle.bergh@uppsala.se

2010-12-14
1 (6)
Dnr 40–2010:1148

Uppsala kommun
753 75 Uppsala
uppsala.kommun@uppsala.se

Kvalitetsgranskning av betygssättning i Rosendalsgymnasiet, Uppsala kommun

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat betygssättningen i historia A, kemi A och svenska B på Rosendalsgymnasiet i Uppsala kommun.

Skolinspektionen bedömer att skolan uppfyller de krav som ställs på verksamheten gällande det granskade området. Lärare i historia A, kemi A och svenska B ger eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av respektive kursplans mål och betygskriterier samt ställer kunskapskrav för betyg som överensstämmer med betygskriterierna för de olika betygsnivåerna. Vid betygssättningen värderar lärarna olika underlag på ett likvärdigt, allsidigt och sakligt sätt samt enligt Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan. Skolinspektionen lämnar ärendet utan ytterligare åtgärd.

Ansvar för betygssättning

Läraren är den som sätter betyget på avslutad kurs. Läraren kan diskutera med andra lärare, men den lärare som ansvarar för undervisningen vid betygssättningstillfället är också den som ska sätta betyget. Betygssättning är myndighetsutövning och har rättsverkningar för den enskilda eleven.

Rektor har ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Det innebär att rektor ansvarar för att lärare har, eller genom kompetensutveckling får, erforderliga kunskaper om kursplaner, betygskriterier och övriga författningar och föreskrifter för att kunna sätta betyg på ett rättssäkert och likvärdigt sätt.

Huvudmannen har ett övergripande ansvar för verksamheten. Huvudmannen ansvarar för att rektor och lärare har nödvändiga kunskaper och insikter i de föreskrifter som gäller, och att dessa tillämpas.

Skolinspektionens granskning av betygssättningen i Rosendalsgymnasiet i Uppsala kommun

Bakgrund

Skolinspektionen genomför under hösten 2010 en kvalitetsgranskning av betygssättningen i 35 gymnasieskolor. Granskningen av Rosendalsgymnasiet i Uppsala kommun ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer att redovisas i Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport "Betygssättningen i gymnasieskolan II".

Projektet är ett fortsättningsprojekt och utgår till delar från det föregående projektet "Betygssättning i gymnasieskolan" som granskade om betygssättningen på 30 skolor motsvarade målen i kursplanerna och vilka system skolorna hade för en likvärdig betygssättning.

Övergripande information om och projektplan för kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Syfte

Projektets syfte är att granska om rätt betyg sätts i gymnasieskolan. Projektet granskar förutsättningarna för detta genom att studera vilka underlag lärare använder för att bedöma och betygssätta elevernas kunskaper i relation till kursplanernas mål och betygskriterier samt om lärare sammanfattar och värderar olika underlag systematiskt i betygssättningen.

Fokus för denna granskning är betygssättningen i kurserna historia A, kemi A och svenska B. Kvalitetsgranskningen tar sin utgångspunkt i två övergripande frågeställningar, 1.) *är uppgifter/aktiviteter¹ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier?* och 2.) *sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt² vid betygssättningen?*

¹ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

² Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

Tillvägagångssätt

De brister Skolinspektionen identifierar avseende de granskade aspekterna kommuniceras till de granskade skolorna. Men även goda exempel belyses genom att granskningen uppmärksammar gymnasieskolor som bättre än andra lyckas genomföra betygssättningen på ett ändamålsenligt sätt.

De metoder och material som utgör underlaget till beslutet är dokumentanalyser och intervjuer med skolledning, lärare och elever. Dokumenten utgörs av underlag för bedömningar från Rosendalsgymnasiet som ett urval av lärare i de aktuella kurserna använt i betygssättningen och som skickats in till Skolinspektionen inför besöket. Skolinspektionen besökte Rosendalsgymnasiet den 14 t.o.m. 15 september 2010.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens granskning.

Den juridiska grunden för Skolinspektionens bedömningar av betygssättningen i Rosendalsgymnasiet utgörs av: 1 kap. 2 § 1985 års skollag, 7 kap. 4 § gymnasieförordningen (SFS 1992:394), 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (SKOLFS 1994:2) nedan kallad Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan och de delar av kursplanerna för historia A, kemi A och svenska B som rör betygssättning.

Företrädare för skolan har beretts möjlighet att ge synpunkter på sakinnehållet som ligger till grund för kvalitetsgranskningens beslut.

Beskrivning av skolan

Rosendalsgymnasiet är en relativt nystartad kommunal skola som hösten 2005 startade i Läke-medelsverkets tidigare lokaler, nära campusområdet med närhet till universiteten. Några av lärarna har delad tjänst mellan skolan och universiteten. Skolan renoverades från början med sikte på att bygga in pedagogiska lösningar för att underlätta arbete både i större och mindre grupper. Skolan har i dag cirka 700 elever fördelade på naturvetenskapsprogrammet och två specialutformade program. Skolan leds av en rektor och lärarna är organiserade i arbetslag. Flera av lärarna samarbetar ämnesövergripande.

Motivering till beslutet

Lärares underlag för bedömning och betygssättning

Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier. Dessa mål och betygskriterier ska ligga till grund för elevernas betyg. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har tre aspekter granskats: 1.) ger de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra under kursen och som ligger till grund för bedömning och betygssättning elever möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier, 2.) ställer lärare krav som helt saknar stöd i kursplanens mål och betygskriterier och 3.) överensstämmer de kunskapskrav som lärare ställer för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier?

Skolinspektionen bedömer att lärare i historia A, kemi A och svenska B har gett eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av respektive kursplans mål och betygskriterier.

Utifrån dokumentanalyser och intervjuer med lärare och elever framkommer att elever i historia A, kemi A samt svenska B, genom ett brett och varierat utbud av uppgifter/aktiviteter, erbjudits möjligheter att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av respektive kursplans mål och betygskriterier. Av intervjuer med lärare och elever framkommer att i Rosendalsgymnasiet finns en medvetenhet om kursernas mål och betygskriterier hos både lärare och elever. Lärarna i de granskade kurserna beskriver i intervjuer olika sätt att säkerställa att alla mål nås samt hur eleverna genom olika uppgifter/aktiviteter ges möjlighet att visa kunskaper och förmågor relaterade till alla mål och betygskriterier.

I kemi A framkommer av intervjuer med lärare och elever att eleverna har getts möjligheter att visa kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier. Eleverna har exempelvis visat kunskaper om materia, kemisk bindning, oxidation/reduktion, stökiometrisk beräkningar, syror, baser mm. Elever har också erbjudits ett varierat utbud av laborativa uppgifter av olika svårighetsgrader. De har följt instruktioner, visat att de kan tillämpa säkerhetsföreskrifter och redovisat laborationer i rapporter. Elever har fått tillämpa sina kunskaper på fenomen i omvärlden bland annat genom muntlig redovisning. Någon laboration varje år har också en industrianknytning. Läsåret 09/10 handlade denna laboration om polymerkemi. Eleverna har också på prov skriftligt besvarat uppgifter som ger eleverna möjlighet att integrera kunskaper från olika delområden inom kemi A i form av alltmer komplexa uppgifter.

Dokumentanalys och intervjuer pekar inte på något annat än att elever i svenska B, genom ett brett och varierat utbud av uppgifter/aktiviteter, erbjudits möjligheter att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskrite-

rier. Eleverna har getts möjlighet att sammanställ material, förmedla tankar, utreda och argumentera muntligt och skriftligt. Eleverna har också på prov skriftligt besvarat uppgifter om texter, författare och idéströmningar och erbjudits tillämpade uppgifter som speglar förmåga att tillägna sig texter från skilda epoker, diskutera, reflektera och analysera innehåll, gestalter och bärande tankar.

I historia A har elever bland annat i en källkritisk uppgift getts möjlighet att resonera, reflektera och dra slutsatser utifrån bedömningar av källor. Vidare har eleverna i ett skriftligt prov bland annat getts möjlighet att visa upp förmågan att använda epokbegrepp, visa på olika krafter som styr den historiska processen, ge bakgrund och sammanhang, göra jämförelser mellan olika kulturer samt klarlägga förutsättningar och drivkrafter.

Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier?

Skolinspektionen bedömer att lärare i historia A, kemi A och svenska B inte ställer andra krav för betyg än de som framgår av respektive kursplans mål och betygskriterier.

I varken dokumentanalyser eller intervjuer med lärare och elever framkommer någon information som indikerar att lärare ställer andra krav för betyg än vad som framgår av kursplanernas mål och betygskriterier. Skolinspektionen bedömer därmed att lärarna inte har tagit hänsyn till ovidkommande underlag.

Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

Skolinspektionen bedömer att de kunskapskrav som lärare i historia A, kemi A och svenska B ställer för olika betyg överensstämmer med respektive kursplans betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

Den information som Skolinspektionen har haft tillgång till indikerar inget annat än att betygssättningen för lärare i historia A, kemi A och svenska B överensstämmer med kursplanernas betygskriterier för de olika betygsnivåerna. Lärare samarbetar, både inom ämnena kring upplägg av prov och bedömningar av elevresultat och mellan ämnena med ämnesövergripande aktiviteter som bedöms utifrån kursplanernas betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

Lärares sammanfattningar och värderingar av olika underlag

Läraren ska vid betygssättningen använda all tillgänglig information, göra en allsidig bedömning och beakta även sådana kunskaper som eleven tillägnat sig utanför undervisningen. För betyget G ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för G, medan för betygen VG och MVG kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. Betygsättningen ska vara likvärdig. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har granskats huruvida lärare vid betygssättningen sammanfattar och

värderar olika underlag på ett likvärdigt sätt samt om detta görs i enlighet med föreskrifter om hur betygskriterierna ska tillämpas vid betygssättningen.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?

Skolinspektionen bedömer att betyg i historia A, kemi A och svenska B är ett resultat av en likvärdig, allsidig och saklig värdering.

Den information som Skolinspektionen har haft tillgång till, utifrån dokument och intervjuer, visar inget annat än att lärare i historia A, kemi A och svenska B vid sin betygssättning sammanfattar och värderar olika underlag på ett likvärdigt, allsidigt och sakligt sätt. Av dokument och intervjuer framgår att lärarna har haft tillgång till ett varierat och brett urval av informationer, till exempel resultat på prov, inlämningsuppgifter och laborationer. Flera av lärarna har dessutom haft tillgång till egna anteckningar om elevernas prestationer som förts under kursens gång. I de fall läraren uppfattar sammanvägningen som svår gör läraren ofta en förnyad analys av elevens resultat.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan?

Skolinspektionen bedömer att betyg i kemi A, svenska B och historia sätts enligt Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

Om inga särskilda skäl till undantag finns sätter läraren i kemi A, svenska B och historia A betyget Godkänt (G) på elever som uppfyller kursplanens samtliga betygskriterier för betygsnivån G. Lärarna ger också exempel på sammanvägningar som överensstämmer med föreskrifterna om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan för betygsnivåerna Väl godkänt (VG) och Mycket väl godkänt (MVG) det vill säga att väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier kan väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier.

I ärendets slutliga handläggning har Peter Jansson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Jane Strandberg
Utredare/Föredragande

Bilaga

Författningsstöd och bedömningskriterier

Författningsstöd och bedömningskriterier

Skolinspektionens granskning av betygssättning i gymnasieskolan (II)

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag under dessa perioder är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning.

De bedömningspunkter som ingår i granskningen bedöms med utgångspunkt i följande:

Är uppgifter/aktiviteter³ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier?

- Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

Enligt 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (SKOLFS 1994:2), nedan kallad Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg, uttrycker betyget i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier. I 7 kap. 4 § gymnasieförordningen (SFS 1992:394) står "Det skall finnas betygskriterier för alla kurser som får förekomma i gymnasieskolan /.../ Vid betygssättningen skall läraren använda dessa betygskriterier."

Bedömningen i dessa avsnitt grundar sig på att de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra och som ger underlag för bedömning och betygssättning relaterar till kursplanens mål och betygskriterier och inget därutöver. Bedömningen grundar sig också på om de kunskapskrav som ställs på enskilda elever överensstämmer med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna. Det innebär att kunskapskraven för en viss betygsnivå inte påtagligt avviker från betygskriterierna för just den betygsnivån.

³ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt⁴ vid betygssättningen?

- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?
- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygs-kriterier i gymnasieskolan?

1 kap. 2§ första stycket 1985 års skollag anger att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig. Enligt Lpf 94, 2.5, Bedömning och betyg, ska läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen, beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen samt göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därvid beakta hela kursen.

I 7 kap. 4 § gymnasieförordningen står att Statens skolverk får meddela föreskrifter om betygs-kriterier för andra kurser än lokala kurser och för projektarbete. Enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygs-kriterier i gymnasieskolan ska en elev ha kunskaper för samtliga betygs-kriterier för betygsnivån Godkänt (G) för att få det betyget. För betygen Väl godkänt (VG) och Mycket väl godkänt (MVG) kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygs-kriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygs-kriterier. För samtliga betygsnivåer gäller att läraren kan bortse från enstaka betygs-kriterier om särskilda skäl föreligger, som exempelvis funktionshinder eller andra personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för eleven att uppfylla kraven för ett visst kriterium.

Bedömningen i dessa avsnitt grundar sig på om lärares sammanfattande värderingar är likvärdiga, att tillgänglig information utnyttjas och sammanvägningen till ett betyg är allsidig, saklig och personneutral. Det innebär att sammanvägningen inte är slumpvis och/eller varierar mellan elever på oklara grunder. Bedömningen avser också huruvida lärare sammanfattar och värderar olika underlag vid betygssättningen i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygs-kriterier i gymnasieskolan. Det innebär att undantag endast görs vid enstaka fall och motiveras av särskilda skäl.

⁴ Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygs-kriterier i gymnasieskolan.